

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Бібліотечний формат для дітей –
нова якість у новому столітті

Україна

Фото: deti.mail.ru

читає дітям

Київ 2015

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Бібліотечний формат для дітей –
нова якість у новому столітті

Україна читає дітям

Випуск 2

Київ – 2015

ББК 78.39

У 45

УДК 024-053.6

Автори-укладачі: Н. І. Безручко, О. В. Безручко, Т. М. Кузілова.

Редактор В. В. Зеленська.

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко.

Україна читає дітям : Вип. 2 / Нац. б-ка України для дітей ; авт.-уклад.
Н. І. Безручко, О. В. Безручко, Т. М. Кузілова. — Київ, 2015. — с.

Подано узагальнений огляд діяльності бібліотек України для дітей у рамках
Всеукраїнського проекту «Україна читає дітям».

© Національна бібліотека України для дітей

Розум дитини не посудина,
яку треба заповнити,
а смолоскип, який треба запалити.
Плутарх

Передмова

Покоління сьогоднішньої юні стане основною рушійною силою глибокої трансформації суспільства в 20-х роках XXI ст. А отже турбота про його соціалізацію та конструювання власного образу світу, вироблення пріоритетів, пошуку свого місця в житті, розвиток інтелектуального, творчого потенціалу, знань та примінення їх до конкретних дій і видів трудової діяльності має стати пріоритетною, системною для відповідних державних структур.

Бібліотека, виходячи з важливої та історично первинної функції, – збирання, збереження і поширення знань, інформації, зокрема через читання, бере на себе роль одного з посередників між різними організаціями, що слугують дитинству. Читання як основа для навчання, особистісного розвитку і задоволення, ступінь, в якому діти володіючи навиками читання і розуміння тексту в будь-якому форматі (зображення, відео, друкований документ), і в будь-якому контексті, – ключовий показник успішності в школі та в житті.

Сьогодні проблеми дитячого читання в Україні виносяться також на розгляд громадськості, оскільки кожна освічена, знайома з історією світової цивілізації, людина розуміє: лише читаюча нація створює матеріальні та духовні цінності світового рівня. Проблемами читання переймаються у багатьох розвинених країнах світу, створюють національні програми читання і все активніше до вирішення цієї проблеми долучаються впливові міжнародні організації ЮНЕСКО, ІФЛА, Міжнародна асоціація читання, Міжнародна рада з книг для дітей та юнацтва, інші партнери.

Для виконання головної місії бібліотеки – розвитку, підтримки, захисту читання Національна бібліотека України для дітей разом зі ЗМІ використовує оптимальний стратегічний інструмент – **спільну проєкту діяльність**. Метою партнерського проєкту «Україна читає дітям» Національної бібліотеки України для дітей та газети «Комсомольская правда в Украине», за підтримки Міністерства культури України, стало підняття престижу книги, читання як важливого чинника у формуванні молодого покоління українського народу із сучасним світобаченням.

Роль книги у житті людей, що досягли успіху, в становленні їх як особистостей, фахівців, спогади та враження про книгу або героя, які вплину-

ли на життєвий вибір – про це і говорили з дітьми, читали їм відомі актори, співаки, спортсмени, політики, письменники, видавці, журналісти, депутати, представники всіх гілок влади. Ідея проекту полягає ще й у тому, що публічні люди читають уголос дітям у школах-інтернатах, дитячих будинках, загальноосвітніх школах, бібліотеках, будинках сімейного типу, спортивних закладах та дитячих дошкільних закладах, а вдома батьки мають поновити голосні родинно-сімейні читання.

Учасниками проекту одразу ж погодилися стати і стали лише в перший-другий роки (2010-2011 рр.) – перший космонавт незалежної України, Герой України Леонід Каденюк; доктор філософії в галузі політології, голова Української спілки ветеранів Афганістану, Герой України Сергій Червонописький; народна артистка України, Герой України Ада Роговцева; народні артисти Володимир Талашко, Ольга Сумська, Богдан Бенюк; головний редактор журналу «Однокласник», письменник Сергій Іванюк; письменниця Леся Воронина; телеведучі Андрій Доманський, Петро Мага; співак Віктор Бронюк, Міка Ньютон; журналісти; заступник Міністра культури Ольга Бенч. І це коло ширилося.

Презентацію проекту було здійснено у 2010 р. напередодні Всесвітнього дня книги та авторського права в медіацентрі, що стало свідченням нового етапу співпраці та партнерства бібліотеки і ЗМІ у залученні дітей до книги та читання. Перше читання провела улюблена народна артистка України Раїса Недашківська, яка читала балади Т. Г. Шевченка, а далі естафету підхопили всі обласні бібліотеки для дітей як науково-дослідні, інформаційні, консультативні центри з питань культурного розвитку дітей в області, які виступили координаторами щодо участі у проєкті відомих людей у своїх регіонах.

Зустрічі висвітлювалися як у всеукраїнських, так і у місцевих ЗМІ. Для підтримки проєкту була задіяна соціальна реклама на транспорті, рекламних щитах на вулицях із використанням слоганів, що спонукали до читання.

Заходи, що відбувалися в 2010-2011 рр. у рамках проєкту «Україна читає дітям» висвітлені в однойменному бюлетені в 2012 р.¹

У даному випуску висвітлено заходи, які відбувалися в рамках проєкту 2012-2015 рр. (джерельною базою стали звіти ОБД, матеріали сайтів бібліотек для дітей). У матеріалі висвітлено також ряд регіональних, місцевих масштабних акцій, заходів, які відбулися під егідою проєкту і практично поширилися майже в кожній бібліотеці України.

І це дуже добре, бо це – результат, який ми очікували, ініціюючи проєкт.

Від авторів проєкту

¹ Безручко О. В. Україна читає дітям / авт.-уклад. О. В. Безручко // Нац. б-ка України для дітей. — Київ, 2012. — 20 с.

«Національний проект «Україна читає дітям» – один із найуспішніших, що реалізується впродовж років у бібліотеках для дітей **Миколаївської області!**» — пишуть бібліотекарі Миколаївщини. У всіх бібліотеках області були проведені акції для дітей із популяризації читання як фактору соціального успіху. Так залучення соціальних партнерів: шкіл, дитячих садків, батьківської громади дало можливість бібліотекам Єланецької ЦБС організувати і провести в рамках Всеукраїнського проекту акцію **«Єланеччина читає дітям»**. Заходи за участю відомих земляків, знаних людей краю, представників місцевих громад, органів місцевого самоврядування викликали зацікавленість у читачів. Зокрема, такі заходи як: зустріч-діалог «Хай буде книга, як насущний хліб» (Маложенівська б/ф); зустріч «Формула життєвого успіху від Тетяни Володимирівни Гобер»; бібліотечне рандеву «Книги читати – усе знати» з Валентиною Іванівною Балуютою майстринею вишивки (Калинівська б/ф); зустріч-діалог «Формула життєвого успіху від голови сільської ради Володимира Миколайовича Булаха» (Новоолександрівська б/ф); зустріч «Відомі земляки читають дітям» (Малоукраїнська б/ф). Пам'ятна всім і літературна зустріч-діалог із Т. І. Доній – учителем англійської мови, поетесою за талантом – у Ясногородській бібліотеці-філії, яка яскраво розповіла про роль книги у становленні її як людини і як фахівця. Всі ці заходи сприяли позитивному іміджу бібліотек у громаді.

У Веселинівській РДБ читали дітям і обговорювали з ними книжки секретар Веселинівської селищної ради Г. А. Ткаченко, методист Веселинівської ЦБС А. Токар, секретар районного суду С. С. Тончева, вчитель історії Л. В. Войтенко та ін. Книги, що читали та обговорювали з дітьми, в основному торкалися морально-етичних тем у творчості українських дитячих письменників. Успішні та цікаві особистості Веселинівського району читали в бібліотеках ЦБС дітям свої улюблені оповідання, поетичні твори і обговорювали їх із дітьми. Ділилися своїми думками про книгу та бібліотеку Ю. Леснікова – студентка Миколаївської філії Київського національного університету культури та мистецтв, Л. П. Алексєнко – представник районного Червоного Хреста, Г. Д. Шаф – методист районного відділу освіти, С. А. Шепета – краєзнавець, Т. В. Папіровник – представник фірми «Оріфлейм», О. О. Юсипей – мама читача бібліотеки тощо.

ЦМБ для дітей та бібліотеки-філії ЦБС для дітей м. Миколаєва продовжують реалізовувати проект під назвою **«Відомі городяни чита-**

ють дітям». У рамках проекту в 2014 р. на зустрічах із читачами побували зірки естради та спорту, журналісти, письменники. Зокрема, письменниці Віра Марущак, Оксана Славна, Ірина Грунська, редактор відділу мистецьких програм Миколаївської ОТРК Євгенія Бардіна з розповідями про улюблені книги, а М. Євтушенко з презентацією книги «Тарасикова стежина, або Правда казка».

Масштабні заходи проходять на Миколаївщині в рамках започаткованого обласного гуманітарного проекту **«Велике читання»** (2010-2018 рр.). Мета заходу визначена як стимулювання зростання читацької активності, популяризація читання, розвиток у дітей та підлітків позитивного ставлення до читання та книги, їхньої зацікавленості у користуванні друкованою книгою як джерелом знань, заохочення до систематичного читання, підвищення рівня читацької компетентності, підтримка громадського інтересу до книги і читання. В рамках проекту в кожному районі діяли відповідні програми: «Відкриємо книгу дітям» (Арбузинська РДБ); центр читання «Відкрита книга» (Березанська РДБ), «Зростаємо разом із книгою» (Єланецька РДБ), «Велике читання малого читача» (Новоодеська РДБ) тощо. Працівники Снігурівської РДБ провели масову вуличну акцію «Читання єднає» під гаслом «Україна єдина».

Як результат, наприклад, у ході виконання соціально-культурної програми «Зростаємо разом із книгою» (Єланецька РДБ) було залучено до бібліотеки близько трьохсот дошкільників.

У 2014 р. Миколаївською обласною бібліотекою для дітей ім. В. Лягіна було започатковано проведення скайп-зустрічей читачів бібліотеки та області з письменниками, які пишуть для дітей. Зокрема, до Дня української писемності та мови була приурочена скайп-зустріч читачів-учнів молодших класів із Г. Малик «Люби рідне, читай – українське». Читачі-діти добре підготувалися до цієї зустрічі: вивчили вірші, прочитали книги, намалювали малюнки і навіть підготували маленький сюрприз – інсценізацію за мотивом книги письменниці «Вуйко Йой і Лишиня». Письменниця із задоволенням відповідала на запитання дітей, розповідала про свої книги, читала вірші та ставила запитання дітям. Скайп-зустріч пройшла легко і невимушено, весело і цікаво.

До Міжнародного дня дитячої книги та дня народження Г. К. Андерсена бібліотека провела long talk «Діти читають дорослим». Мета цього заходу – знайомство дітей та їхніх батьків із дитячими авторами книг, які були нагороджені Міжнародною премією ім. Г. К. Андерсена і внесені до Почесного списку Андерсена, привернення уваги дорослих до сімейних читань. Протягом дня у читальній залі, на абонементі,

біля бібліотеки, на вулицях міста діти читали своїм батькам уривки з кращих дитячих книг Г. Малик, В. Нестайка, Л. Керролла, А. Ліндгрена, Т. Янсон, Дж. Родарі, К. Ді Камілло, казки улюбленого казкаря Г. К. Андерсена, підготовлені заздалегідь бібліотекарями.

В рамках XII виставки «Миколаївська книга», що пройшла протягом 2013-2014 рр. у Миколаївських видавництвах, відбулися читання, презентації, літературні мандрівки миколаївських письменників та дітей під гаслом «Хай книги друзями заходять у Ваш дім». Першими читачами нових книг стали читачі-учні 1-х кл. На зустріч із маленькими книголюбями прийшли місцеві письменники Т. Ковальова, Н. Щедрова, І. Груньська, які читали і весело спілкувалися з малими читайликами. Із задоволенням діти сприйняли інсценізацію казки «Бідний пен» із книги Т. Ковальової «Кумедний Тупотунчик» у виконанні лялькового театру книги «Буратіно».

В рамках літературного фестивалю для дітей «Дивокрай» у бібліотеці відбулася зустріч із знайомими дитячими письменниками України: В. Рутківським, А. Качаном, Г. Малик, О. Дерманським, О. Яблонською. Особливо захоплено діти слухали виступ А. Качана, земляка, великого друга бібліотеки, поезію якого знають і люблять. Поет прочитав свої нові, ще рукописні вірші, ігрову поезію з книги «Листи з осіннього саду», завдяки якій цього року він став лауреатом приватної премії В. Рутківського «Джури». Діти залюбки змагалися в декламуванні скоромовок і отримали від поета екслібрис із його автографом. Із цікавістю діти слухали і Г. Малик. Письменниця, в доробку якої безліч захоплюючих книг, прочитала уривок із книги «Мандри і подвиги лицаря Горчика» та декілька віршів.

Щороку зі своїми новими книгами приходить до дітей відома миколаївська письменниця Л. Чижова. У 2014 р. вона провела пізнавальну бесіду книгою «Золота бджілка», в якій розкриває усі секрети і таємниці працюючих бджілок. Протягом 2014 року ОБД провела цикл скайп-зустрічей для читачів районних бібліотек для дітей із Л. Чижовою. І як людина мудра, з багатим життєвим досвідом, письменниця нещодавно відзначила свій 75-річний ювілей, дала добрі поради про єдність поколінь на основі духовних цінностей. На початку онлайн-зустрічі бібліотекар розповідала про творчі здобутки гості, її шлях у літературу. Юні читачі, які теж добре підготувалися до спілкування – познайомилися з поетесою через матеріали книжкової виставки «Чарівний світ Людмили Чижової», ставили різні запитання та цитували уривки з її казок, а Людмила Яківна охоче розповідала дітям про себе, своє дитинство та читала власні вірші.

З 2012 по 2014 рік у рамках зініційованого Національною бібліотекою України для дітей Національного проекту «Україна читає дітям» у Херсонській обласній бібліотеці для дітей ім. Дніпрової Чайки відбулося понад 120 заходів, які відвідало близько 5 тис. дітей та підлітків.

Учасниками заходів були голова обласної державної адміністрації, мер м. Херсона, депутати місцевих рад, підприємці, директор департаменту освіти і науки ОДА, директор планетарію ім. Ю. Гагаріна, начальник СБУ області, директор академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша, головний кардіолог міста, письменники, журналісти та багато інших яскравих, успішних, відомих особистостей. Усі гості розповідали школярам про книги, які вони читали в дитячі та юнацькі роки, цитували улюблені твори, говорили про корисний вплив книг і спонукали до читання власними історіями успіху.

Такий поважний список учасників та чималу аудиторію – попри камерний характер зустрічей, «віч-на-віч» із гостем – допомогли зібрати декілька програм, які обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки започаткувала в рамках проекту «Україна читає дітям». Серед них: «17-а сторінка нон-стоп» і «Зустрічі без прощань», що діють від початку проекту, та нова – «Віртуальний ЛітПортал: від тих, хто пише, тим, хто читає». А також традиційно продовжувався (започаткований у 2010 році у Всеукраїнський день бібліотек) обласний відкритий Урок Читання, що перетворився на справжній марафон зустрічей у всіх дитячих бібліотеках Херсонщини, а також у залучених до акції шкільних бібліотеках.

Про цілеспрямованість проекту «17-а сторінка нон-стоп» свідчать сценарний план проведення зустрічей. Задля наочності подаємо його розширено. Зокрема:

1. Знайомство гостя з бібліотекою (екскурсія). Паралельно відбувається вступна частина зустрічі для дітей-учасників, що включає:
  - ❖ представлення Національного проекту «Україна читає дітям», а також оглядово-світового досвіду державної та загальнонаціональної підтримки дитячого читання;
  - ❖ перегляд відеоролика «17-а сторінка нон-стоп» (<https://www.youtube.com/watch?v=9zdr6hcaKkK>);
  - ❖ вступне слово ведучого «Книги та читання у житті видатних особистостей»;
  - ❖ розповідь-анонс про гостя, на якого очікують: сторінки біографії, цікаві факти, події, захоплення тощо, що закінчується представленням героя зустрічі.

2. Спілкування з гостем про книги, бібліотеки, читання в його житті. Окрім специфічних запитань, обумовлених фахом та зацікавленнями гостя, обов'язковими є наступні:
  - Чи ходили Ви до бібліотеки в дитинстві?
  - Наскільки важливим, на Ваш погляд, є читання для формування особистості?
  - Надаєте перевагу електронній чи друкованій книзі?
  - Чи доводилося Вам бувати у бібліотеках зарубіжжя? Які враження звідти винесли?
3. Музична пауза, як правило, у форматі «живого» виконання класичної музики студентами Херсонського музичного училища, учнів міських музичних шкіл, виступи яких за два роки дії проекту стали традиційною окрасою зустрічей.
4. Улюблені книги, літературні герої.
  - Які книги Ви читали у дитинстві?
  - Хто Ваш улюблений літературний герой?
  - Що читають Ваші діти?
5. Читання гостем улюбленого твору чи фрагменту з улюбленої книги.
7. «Книги, що перевернули мій світ».
8. Інтерактив із залом. Запитання та літературне завдання від дітей.
9. Топ-5 кращих книг за версією гостя, які варто прочитати сучасним дітям – учасникам зустрічі та їхнім ровесникам.
10. Заповнення гостем сторінки побажань бібліотеці та її читачам у альбомі проекту. Автограф від гостя.

Одна з найяскравіших зустрічей у цьому форматі відбулась із депутатом міської ради Тетяною Варущик. Маючи психологічну освіту, вона вважає, що у кожній людини є свій «сценарний план життя», який закладений у свідомості тими книгами, які читали батьки. Дитяча книга, яка справила на гостю незабутнє враження – «Чарівник Смарагдового міста». В першу чергу, через те, що головна героїня Еллі не просто сформувала навколо себе команду, але й змінила світ. А після зустрічі з читачами-учнями школи № 27, пані Тетяна подарувала шкільній книгозбірні понад 80 нових книг: сучасні художні твори, пізнавальні енциклопедії, довідники.

Цікавою гостею «зіркової зустрічі» з читачами стала директор Херсонського планетарію ім. Ю. Гагаріна Ольга Храмцова. Останні декілька років вона спільно з регіональним телеканалом ВТВ здійснює унікальний проект «Мовою зорь». Під час проведення однієї програми (скорочитання), яка триває всього 15 хвилин, гостя прочитала до 15 книг. А дітям в альбомі залишила побажання: «Провокуйте свій мозок кожного дня... – читайте!».

Наступна програма «Зустрічі без прощань» має на меті познайомити читачів із популярними сучасними українськими письменниками та їхньою творчістю. Протягом 2012-2014 рр. у рамках програми до бібліотеки завітало багато відомих українських письменників, зокрема: Люко Дашвар, Антон Санченко, Сергій Пантюк, Ірен Роздобудько, Наталя Осипчук, Анатолій Дністровий, Сашко Дерманський, Олександр Єсаулов, Іван Андрусак, Наталія Крофтс.

Ірен Роздобудько у бібліотеці спілкувалася з херсонськими школярами та з юними журналістами бібліотечного прес-клубу «Струм». Діти показали письменниці макет її сторінки у соціальній мережі, де була представлена інформація про неї, статус, світлини, зібрані «струмінцями» із опублікованих джерел, які пані Ірен коментувала. У такому форматі читачі знайомилися з біографією та творчістю відомої сучасної письменниці. Неочікуваним подарунком від Ірен Роздобудько стала книга із серії «Життя видатних дітей», видана шрифтом Брайля для незрячих дітей. А головною темою спілкування, звичайно, були твори письменниці, адресовані юній читацькій аудиторії.

Письменник зі столиці, Антон Санченко, запросив наших читачів у «морський круїз» – із новою книгою морських пригод «Левантійські канікули». Загадку назви цього твору письменник розкрив сам. Головні герої мандрували Чорним, Азовським, Мармуровим, Іонічним, Адріатичним, Егейським морями. Цю акваторію та прилеглі береги, сполучені цими морями, колись називали Левант. Усього видавництво «ТЕМПОРА» надрукувало 1000 примірників книги «Левантійські канікули», і 20 із них залишилися в Херсоні з автографом письменника-земляка, завдяки «Зустрічам без прощань».

2013 року в ОБД стартував інноваційний проект «Віртуальний ЛітПортал: від тих, хто пише, тим, хто читає»², завдяки якому користувачі ХОБД мають можливість знайомитися та спілкуватися в режимі онлайн із дитячими письменниками України та інших країн. Кожна з таких зустрічей відбувається за оригінальним сценарієм, має свій сюжетний розвиток та обов'язковий інтерактивний та творчий компоненти. Зустріч із відомою українською письменницею Мар'яною Савкою мала назву «У королівстві Старого Лева». До зустрічі з письменницею школярі старанно підготувалися: перш за все, прочитали її казки, які їм неймовірно сподобалися, тому склали і розіграли невеличку казку у віршах. Свої чудові твори пані Мар'яна пише з дитинства, саме вони їй надихнули учасників літературної студії «Контур» написати своєрідне

² <http://www.library.kherson.ua/lw/2014/01/літпортал/>

продовження «Казки про Старого Лева». Ця казка є поетичною візитівкою, запрошенням до міста Львова, а «контурівці» створили запрошення до Херсона (http://xobd-ic.blogspot.com/2014/05/blog-post_28.html).

З автором книг «Мишкові миші» та «Ліга непарних шарпеток» Галиною Вдовиченко спілкувалися вихованці Херсонського обласного інтернату ім. Т. Шевченка. Під час скайп-зустрічі «Бери книжку за ріжки», що відбулася у дні Всеукраїнського тижня дитячого читання 2013 року, письменниця поділилася спогадами про свій дитячий читацький досвід та перші кроки в літературній творчості. «Мені дуже подобався запах книг, тому я із задоволенням ходила у бібліотеку. Я навіть хотіла стати бібліотекарем. У 8-9 років я намагалася вже писати і вела щоденник історій. Мені подобалося придумувати щось і розповідати друзям». (Про зустріч: http://xobd-news.blogspot.com/2013/03/blog-post_29.html). Віртуальне знайомство продовжилося реальним – уже у жовтні 2015 року, коли письменниця приїхала зі своєю новою книгою «36 і 6 котів» у Херсон на зустріч із читачами.

«Казковий медяник з американським присмаком» – під такою назвою відбулася скайп-зустріч читачів середнього шкільного віку з українською письменницею Оксаною Луцевською. Для читачів обласної бібліотеки пані Оксана – особливий автор, адже саме її перу належить оповідь про Дніпрову Чайку у книзі, що вийшла у видавництві «Грані-Т» у серії «Життя видатних дітей».

Віртуальний ЛітПортал не має географічних обмежень, тому чергове «переміщення» відбулося до Ізраїля. Діти мали змогу віртуально поспілкуватися з поетом, автором дитячих книжок, перекладачем Леонідом Сорокою. Говорили про дитинство автора, шкільні роки, його хобі та творчість. Після скайп-зустрічі в соціальній мережі Facebook з'явився вірш-присвята поета бібліотеці.

Щорічно у проекті відбувається 15-17 заходів і їхня ефективність величезна. Після кожної зустрічі на абонемент обов'язково завітає декілька юних читачів із проханням дати книгу із запропонованої гостем ТОП-п'ятірки. Гости проекту долучають дітей до читання не тільки порадами, але й добродійними справами.

«Досвід та багаторічні спостереження бібліотекарів переконують, що дитина більше буде цікавитися книгою тоді, коли до книги не байдужі її батьки», – пишуть херсонські бібліотекарі. Тому обласна бібліотека для дітей започаткувала проект «Недільна школа для батьків». На цих зустрічах бібліотекарі мотивують батьків читати разом зі своїми дітьми, допомагають формувати коло сімейного читання, знайомлячи батьків із сучасними українськими книгами для дітей різного віку. Ефективними на підтримку родинного читання були такі заходи, як «Родина у книж-

ковому інтер'єрі» (читання по колу), «На одній хвилі з дітьми» (книжкова презентація), «Читайте! Формат не має значення!» (майдан порад).

«Як підтверджує час «Україна читає дітям» є цікавим і для дітей, і для дорослих. Із 2010 р., із дня започаткування проекту, всі райони **Одеської** області активно залучилися до проекту і як результат є значне підвищення інтересу до читання та долучення нових читачів до бібліотек», – пишуть бібліотекарі Одещини. В Одеській обласній бібліотеці для дітей створили цільову програму «Україна читає дітям», що охопила період 2010-2015 рр. Мета: підтримка та розвиток читання, формування у дітей потреби в читанні як творчому процесі. В проект взяли участь: письменник, лауреат Шевченківської премії **В. Г. Рутківський**; лауреат літературних премій ім. К. Паустовського та І. Рядченка, майстер художнього слова О. Куклова; підполковник медичної служби, хірург Т. М. Бараєв; арт-директор міжнародного джазового фестивалю, президент «Клубу високої музики», заслужений діяч мистецтв України Ю. А. Кузнецов; капітан І рангу, ветеран-підполковник П. Чванов; директор музею ім. М. Реріха О. Петренко; сотник війська вірних козаків чорноморських ім. Гетьмана Богдана Хмельницького С. Цирик; московський театральний критик Н. Старосельська; директор центру дитячого та юнацького мистецтва «Самоцвіт» В. Козаченко.

В реалізації проекту активною є участь і бібліотек області. Так у Великомихайлівському районі пройшли зустрічі з авторитетними людьми місцевої громади: головою сільської ради В. М. Скавроніком, заступником директора з роботи з дітьми ЦБС С. О. Крицькою. В м. Білгород-Дністровському відбулося ряд зустрічей, зокрема з лікарем-терапевтом М. П. Даниленко, з місцевою письменницею І. М. Зіміною, головою міської ради ветеранів Другої світової війни Б. М. Ставровим. У Тарутинському районі успішно пройшли заходи за участі відомих у громаді людей – головного редактора районної газети «Знамя труда» В. В. Ганган, учителя початкових класів, депутата селищної ради М. В. Дан. У Ширяєвському районі проходили неординарні та цікаві зустрічі з головним редактором районної газети «Промінь» Т. І. Погореловою та працівником Пенсійного фонду Н. В. Трубіною. У Болградському районі відбулися зустрічі з відомим громаді настоятелем Свято-Миколаївського собору отцем Стефаном Турлаком; із талановитим місцевим поетом, учителем іноземної мови.

В ході реалізації проекту «Україна читає дітям», бібліотекарі **Сумщини** поставили собі за мету підняти престиж книги і читання як важливого чинника у формуванні молодого покоління – українського народу із сучасним світобаченням. Про це свідчать численні зустрічі читачів-дітей

із видатними людьми Сумщини, місцевими письменниками, поетами, викладачами, науковими співробітниками музеїв, лікарями, яким книга допомогла вибрати шлях у житті, допомогла здобути професію, утвердитися в суспільстві, завоювати повагу і пошану у людей.

Протягом року з юними користувачами Сумщини спілкувалися, читали свої улюблені з дитинства твори та розповідали про роль книги і читання в своєму житті начальник Тростянецького відділення Національного природного парку М. П. Почкун; чемпіони світу з гірського тріатлону, рекордсмени Книги рекордів Гіннеса М. І. Левченко, М. М. Левченко, С. А. Кужель; благочинний настоятель протоієрей отець Олександр, настоятель храму Сергія Радонезького отець В'ячеслав; учасниця бойових дій, ветеран Другої світової війни, підполковник запасу, лікар Н. А. Литвинова; начальник сектору кримінальної міліції у справах дітей УМВС України в Сумській області С. І. Тарасенко; український дитячий письменник, член Національної спілки письменників України, лауреат літературних премій ім. М. Трублаїні та М. Хвильового О. Столбіно; письменниця Н. Ткаченко; дитяча письменниця, дипломат літературних конкурсів «Коронація слова», член Спілки журналістів України А. Є. Коршунова; молодий поет М. Калюк; науковий співробітник Гетьманського національного природного парку М. П. Обідець.

А також:

- ❖ начальник служби у справах дітей Шосткинського міськвиконкому **О. П. Гришкова**, лідер рок-гурту «Моноліт» **К. Гордійчук**, директор музичної школи № 2 **Н. Г. Ворчінеску** (*Шосткинська МЦБС*);
- ❖ редактор районної газети «Ворскла» **В. І. Кадничанська**, начальник відділення зв'язку **О. В. Тутова**, директор школи, член виконкому сільської ради **І. С. Кальченко** (*Великописарівська ЦБС*);
- ❖ дитяча письменниця, керівник гуртка «Основи журналістики», шеф-редактор газети «Кебета» Сумської обласної гімназії-інтернату для талановитих та творчо обдарованих дітей **А. Коршунова** (*Білопільська РДБ*);
- ❖ провідний спеціаліст з екологічної освіти Національного природного парку «Деснянсько-Старогутський» **О. Н. Коваленко** (*Середино-Будська РДБ*);
- ❖ начальник управління культури і туризму, національностей та релігій Сумської обласної державної адміністрації **О. П. Мельник**, голова організації Національної спілки письменників України **О. В. Вертіль**, колишній льотчик-розвідник Чорноморської авіації, учасник боїв за визволення Чорноморських міст-героїв: Новоросійська, Керчі, Севастополя і Одеси, журналіст, член

Національної спілки журналістів України **В. О. П'янков** та ін. (СОДБ ім. О. М. Островського).

Під час таких спілкувань діти мали змогу дізнатися, як любов до книг вплинула на подальше життя таких особистостей, а ще зрозуміти, що книги, прочитані в дитинстві, залишають свій слід у житті назавжди.

У **Житомирській** обласній бібліотеці для дітей у рамках Національного проекту «Україна читає дітям» відбулися багаточисленні зустрічі з житомирською письменницею Людмилою Павловською, відомою читачам як поетеса, прозаїк, автор багатьох пісень. Її книги «Любови земной орієнтир», «Піщинки з доріг», «Обрії серця», «Щедроті дня», «Весна душі», «Нескінчений шлях до себе» та інші користуються попитом серед читачів бібліотеки. Присутні на заході дізнавалися про сторінки творчого зростання письменниці за допомогою книг, а потім із задоволенням брали участь у інтерактивних іграх «Відвертий мікрофон», «Кольорові смужки настрою». Бібліотекарі намагалися відтворити духовний храм Л. М. Павловської і у виконанні читців-декламаторів Т. Данилевича, І. Феценка, Н. Журавської прозвучали поезії Л. Павловської «Любіть свою країну», «Гарний приклад подавай», «Прославляю, Тебе, Боже», «Деся море», які змусили кожного з присутніх зазирнути в свою душу: «Щастя – щось близьке, але й таке далеке. Воно – в мені, а я – не помічаю: У випадковій зустрічі, квітці... Воно десь поруч усміхом цвіте». На закінчення презентації усі запрошені отримали у подарунок книжки з автографом автора.

Інтерес викликала творча зустріч житомирської письменниці Світлани Соболевської та читачів-учнів 5 кл. ЗОШ № 22. Світлана Соболевська народилася у місті Бердичеві, але майже все життя прожила в м. Житомир. Закінчила житомирську загальноосвітню школу № 17, отримала економічну освіту, яку здобула в Європейському університеті. Молода письменниця, номінантка конкурсу «Гранослов», якою стала за найкращі пейзажні вірші. Гостя не лише розповіла про свої улюблені книги, а й познайомила читачів-дітей зі своїми казками та поезіями, презентувала нове оповідання психологічного змісту «Людина-ліхтар». Діти ставили письменниці багато запитань, отримали автографи на пам'ять.

Резонансними та плідними були зустрічі в рамках проекту «Україна читає дітям» в ОБД із відомими видавцями. Оскільки в 2014 р. м. Житомир став майданчиком для проведення форуму сучасних українських видавництв, серед яких відомі дитячі видавництва «Час майстрів» та «Фонтан казок». Незвичайною подією для читачів була зустріч під час ювілейного книжкового січня з Марією Павленко, захоплюючим книгами якої діти раді завжди; також зустрічі з О. Симоненко, який подарував бібліотеці понад 70 примірників книжок видавництва.

Активна, змістовна діяльність **Львівської ОБД** та бібліотек області здійснюється в рамках проекту «Львівщина читає дітям», а також під час загальнообласного Дня читання, що залучає багато видатних постатей Львівщини до участі в ньому.

Викликають інтерес голосні читання, презентації авторських нових проектів-книг, що відбуваються (вже 21 рік поспіль) під час Форуму видавців у **м. Львові**. Зокрема з дітьми зустрівся письменник В. Рутківський і презентував свою книжку «Гануся»; Є. Маєвський із презентацією книжки «Казки давнього лісу»; Л. Воронина презентувала книгу Є. Гуцала «Зайці в полі варять борщ»; І. Андрусак із презентацією книги «Третій сніг» та ін. Усього близько 20 зустрічей.

У 2014 р. повсюдно в бібліотеках області пройшов День читання, присвячений темі «Читаємо Шевченка. Сьогодні і завжди».

Гаслом проекту «Леотека» є «У місті Лева читають навіть леви!», в рамках якого для найменших створена іграшкова Леотека – зібрання левчиків проводять голосні читання казок та історій, присвячених місту Лева та його могутнім чотирилапим охоронцям. Популярним у **Львівській** ОБД уже 2 роки є проект Книжковий дитячий садок для дошкільників 4-6 р. «Левеня» (заняття щотижня, тривалість - 45 хв.). Протягом 2014 р. відбулося 38 занять, в яких узяло участь 249 дошкільнят. Кваліфікований психолог проводив з дошкільниками бесіди на теми «Турботливість», «Дружба», «Щедрість», «Мое тіло», а також казкотерапію відомими казками «Гуси-лебеді», «Мед для мами», «Русалонька» Г. К. Андерсена, «Золота рибка» О. Пушкіна. За допомогою казок пробували знайти основні принципи у вихованні людяності як базової якості особистості. Також діти виготовляли своїми ручками різноманітні вироби з пластиліну, паперу, шишок, мали можливість бавитися в ігри, спілкуватися, дивитися мультики.

Як подяка бібліотекарям – приємна несподіванка працівникам та перехожим біля під'їзду бібліотеки у передноворічні свята. Тут розмістився Сніговичок і тримав у руках подяку-вітання. «У такий оригінальний спосіб тепло привітав нас таємничий читач – Сніговичок. Після таких гарних сюрпризів «виростають крила» – хочеться працювати ще краще! І ми сподіваємося, що таки станемо «нацією, що читає!» – пишуть львівські бібліотекарі.

Читачі **Рівненської** ОБД під час акції «Місто читає» зустрілися з письменником С. Дерманським, автором популярних книг; О. Кротюк, письменницею, журналісткою, літературним редактором журналу «Малютко»; І. Мацко, яка є не лише письменницею, а й дизайнером видавництва «ІрМа», яка представила власний проект «Книга мого роду»

та видання «Рости, моє деревце, з міцного коріння». Не менш захоплюючою була зустріч читачів-учнів 3-4-х кл. ЗОШ № 1 із письменницею-казкотерапевтом К. Єгорушкіною, яка презентувала дитячі книги: «Будиночок з води», «Птахи та янголи», «Країна Сніговія», «Музична подорож Золотого Каштанчика». Присутні переконалися, що казка та музика можуть лікувати душу. Школярі ЗОШ № 9 та гімназії «Престиж» поспілкувалися з літераторами Рівненщини – Р. Демчуком, Л. Пшеничною, Є. Комісарук, Н. Кириченко, Т. Собецькою. Учні задоволено слухали прочитані письменниками уривки з їхніх власних творів, ставили безліч питань, а наприкінці всіх заходів відбулася традиційна фотосесія, під час якої всі бажаючі могли отримати автографи з щирими та теплими побажаннями письменників.

Цього ж дня обласна організація Національної спілки письменників України та Рівненська ОБД провели читацьку конференцію «Краще. Сучасне. Дитяче» за участі письменників, видавців, бібліотекарів, педагогів, батьків, школярів та юних літераторів. Присутніми розглядалися питання щодо перспектив розвитку дитячої літератури, періодики, дитячого читання. Було обговорено теми: «Шкільна програма і читання для душі», «Дорослі» проблеми дитячої книжки, або Чому діти не читають», «Як зробити читання цікавим». Під час заходу виступили: С. Гридін, О. Дерманський, В. Климентовська, О. Медведєва – письменники; О. Зень – видавець; І. Якобчук – учитель-методист Рівненської гімназії «Гармонія». А також учасники художнього гуртка «Рукописна книжечка» міського центру творчості учнівської молоді (керівник Кузьмич О. Ю.); гуртківці Рівненського міського палацу дітей та молоді, що брали участь у створенні книги «Сім чудес Рівного» разом із М. Ющук – бібліотекарем міського палацу дітей і молоді та Рівненською громадською організацією з охорони та збереження історико-культурної спадщини; учні загальноосвітніх шкіл міста Рівного: Е. Пучков, Д. Якобчук, М. Павловський, С. Бондарчук.

Наступного дня читачі бібліотеки взяли активну участь у танцювальному флешмобі «Казковий гопак», який одночасно відбувався у кількох містах – Київ, Хмельницький, Тернопіль, Львів, Дубно, Здолбунів. За дійством спостерігали в онлайн-режимі. На заході були присутні експерти Національного реєстру рекордів України, які зафіксували рекорд України «Казковий гопак» із літературними героями світу. Під час закриття на театральній площі міста відбулося підсумкове свято «Як читачі в Рівному читання додавали» та заключна акція «Книжковий рушник». На довгому сувої полотна всі бажаючі могли написати назви прочитаних улюблених відомих книжок.

В **Чернівецькій** обласній бібліотеці для дітей у рамках Всеукраїнського проекту також було започатковано регіональний захід «Буковина читає дітям». У 2013 р. бібліотеку відвідали: депутат обласної ради, політолог, викладач кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича – М. В. Павлюк; телеведучий О. Шенгера; «Міс Західна Україна», а в бібліотеках області – місцеві письменники В. Кукульняк, В. Мельник, В. Ільчук.

У 2014 р. проект продовжувався і в ньому взяли участь: сім'я митців Денисових, директор обласного радіо М. Андронік, поетеса А. Логінова, художниця Т. Полушина, начальник управління культури Обласної державної адміністрації, поетеса В. Китайгородська.

Продовжують у рамках проекту працювати і бібліотеки для дітей області. Так Хотинська РДБ провела зустрічі з поетом, членом НСЖУ, автором восьми поетичних збірок В. Титовим; поетесою В. Пешихоновою; Героєм Соціалістичної Праці, героїнею роману В. Бабляка «Вишневий сад» Л. Рашківською.

Одне з чільних місць посів проект «Україна читає дітям» в діяльності бібліотек **Київщини**. Всі бібліотеки області додають свої «родзинки» в організацію відповідних заходів проекту. Так, реалізуючи проект, бібліотеки Білоцерківського району області розгорнули роботу в межах районної акції «**Читаємо малюкам на ніч**». Центральна районна бібліотека для дорослих, у структурі якої є відділ обслуговування дітей, організувала для сільських читачів-дітей разом із бібліотекарями та вчителями творчі зустрічі з письменниками, заходи районного масштабу. Тут відбулися зустрічі з письменниками-ювілярами В. Євтушенко, Ф. Юдицьким для читачів-дітей сіл Озерна, Поправка, Дрозди. Письменники розповіли дітям про книги, які любили читати в дитинстві, зачитали уривки із власних творів. Завідувачем сільської бібліотеки-філії с. Мала Вільшанка Л. О. Захожою та місцевими вчителями було організовано зустріч із поетом-піснярем, заслуженим працівником культури України А. І. Кульчицьким та викладачем НАУ, доцентом Б. Й. Кашкіним. Гості підкреслили важливість книги та читання у житті людини, повідали цікаві факти біографії, читали поезію, виконували авторські пісні. Узинська районна бібліотека для дорослих стала ініціатором зустрічі читачів-дітей Узинської гімназії з відомим письменником, членом НСПУ, лауреатом численних літературних премій, у тому числі обласної Г. Косинки, місцевих – ім. І. Нечуя-Левицького та М. Коцюбинського, державної – ім. О. Гончара, почесним громадянином м. Білої Церкви, членом «Золотого фонду», володарем ордену «За заслуги» III ступеня Андрієм Дмитровичем Гудимою. Діти, затамувавши подих,

слухали розповідь письменника про босоного голодне дитинство, студентську юність, цікаві історії з життя, що стали сюжетами для майбутніх книг. У бібліотеці с. Вільна Тарасівка відбулася зустріч читачів молодшого віку з сільським головою Ольгою Василівною Костиною та секретарем Надією Іванівною Демківською. На зустрічі гості повідали дітям про улюблені книги свого дитинства. Ольга Василівна особисто прочитала дітям «Попелюшку» Ш. Перро, а Надія Іванівна – «Кривеньку качечку» та розповіла цікавий епізод із дитинства, коли маленька Надійка навчилася читати, то всім читала цю казку, щоб усі знали її. А до бібліотеки с. Городище була запрошена Марія Олександрівна Паустовська – племінниця К. Г. Паустовського, яка розповідала дітям про улюблені книги свого дитинства, прочитала казку «Рукавичка». Діти виявили бажання інсценувати цю казку.

«Такі заходи позитивно впливають на читачів-дітей, мають неабияке виховне значення та посилюють роль книги та читання в житті дітей», – роблять висновок бібліотекарі Київщини.

В основі проекту **«Волинь читає дітям»** – зустрічі з відомими людьми краю: політиками, письменниками, видавцями, журналістами, спортсменами, представниками всіх гілок влади, які розповіли про роль книги в становленні їх як особистостей, фахівців, ділилися спогадами та враженнями про першу прочитану книгу, про героїв, які вплинули на їхній життєвий вибір. Зокрема на зустрічі із заступником голови облдержадміністрації О. І. Курилюком діти дізналися про його улюблені книги історичної тематики. Особливу увагу гість акцентував на книзі В. Лиса «Століття Якова», відповів на всі запитання присутніх. Зустріч генерального директора ВОДТРК Ольги Куліш із батьками та дітьми мала назву «Книги моєї родини» і запам'яталася присутнім цікавими розповідями про перші улюблені книги, про дитяче читання в Україні та Америці.

Про вплив книги на вибір професійного шляху дізналися присутні під час зустрічі із заслуженим працівником культури України, директором ОУНБ ім. Олени Пчілки Людмилою Стасюк. Гостя поділилася враженнями від повісті Йосипа Струцюка «Коливо».

Зустрічі продовжуються. Це зокрема, ранок-зустріч із головним редактором часопису «Слово Волині» Н. Шепель; бізнесменом, меценатом, лауреатом Премії ім. П. Куліша Віктором Мозолем; зустрічі з українськими письменниками Зіркою Мензатюк, Іваном Корсаком, учасником «Школи успіху – 2013» Благодійної організації «Фонд братів Кличків»; луцьким школярем Віталієм Цициком; музичним гуртом «Фіолет»; ведучою та режисером телепередачі «Ранок нової Волині»

Волинської ОДТРК Вікторією Поліщук та Іванною Остапчук. Надзвичайно змістовними були зустрічі з лауреатом Шевченківської премії, письменником В. Слапчуком – «Спогади про найголовніше», студентом факультету журналістики – «Влад Кардаш: історія успіху». Від найкращого читача сучасної бібліотеки до успішного тележурналіста – такий шлях активного читача бібліотеки, волонтера – В. Кардаша. Цікавими були зустрічі з головним редактором видавництва «Фонтан казок», українським письменником І. Андрусюком та найтаємничішим автором, українським письменником О. Чаклуном.

Важлива така деталь цілеспрямованої роботи бібліотек у рамках проекту: Всеукраїнський тиждень дитячого читання на Волині відкрився темою «В сузір'ї книг – найкраща із дитинства».

Участь у проекті «Україна читає дітям» **Івано-Франківської** ОБД надала можливість поспілкуватися читачам із відомими земляками, почути їхні спогади та враження від прочитаних книг, про улюблених героїв, які вплинули на їхній життєвий та професійний вибір. У ході літературного десанту «Книжкові пристрасті успішних людей» діти мали можливість зустрітися та поспілкуватися з головою адміністрації, художниками І. Білим, Г. Теремко. В рамках проекту відбулася також зустріч сучасної української поетеси, викладача інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Ірини Костюк; флешмоб «Місто Франкове читає»; зустріч із видавцями видавництва «Апостол»; презентація книги Еммі Велборна «Для дітей про святих».

Змістовним був візит до бібліотек народного депутата Верховної Ради України Юрія Дерев'яненка. Його благодійний фонд подарував бібліотекам Городенківського району дитячі книжки на суму 10 тис. грн., а представники фонду також розповіли про значення книги у їхньому житті. Працівники районної бібліотеки одразу презентували дітям та їхнім батькам новинки. І відбулося це на відкритому дитячому майданчику.

Ще один гість, член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України поет В. В. Олійник завітав до **Долинської** РБ для дітей. Діти долучилися до обговорення та зачитали вірші автора з дитячої поезії «В нашій домі новина» і виконали пісню на вірш «Струмочок Сльозовець».

Про свою улюблену справу – читання, розповіла читачам бібліотеки письменниця Надія Дичка та ознайомила дітей зі своїми книгами «За годинником серця», «Футбольна абетка». Відбувся також жвавий діалог педагога, поетеси, автора популярних поетичних збірок «Народження квітки», «Палітра» Оксани Сподар. Діти дізналися, що поетеса

з дитинства є активним читачем бібліотеки та має багато улюблених героїв із книг. Також відбулася змістовна зустріч із франкознавцем, письменником, дослідником життя і творчості багатьох літераторів Прикарпаття, директором літературно-меморіального музею І. Франка у м. Львові Романом Гораком. В. Гопський, автор книги «Людина і нація», під час зустрічі виконав українські пісні, акомпануючи на гітарі.

Засобом активізації, популяризації книги та читання став національний проект «Україна читає дітям» для бібліотек **Черкащини**, до якого активно долучилися і продовжують долучатися всі книгозбірні області. Так у Кам'янській РДБ відбулася зустріч читачів із членами літературного об'єднання «Тясмин» – прозаїком Лілією Блискавицею, поетом Ігорем Коваленком та гумористом Володимиром Ткаченком. Із читачами Городищенської РДБ зустрічалися протоієрей Свято-Михайлівської церкви, методист районного відділу культури і туризму. На запрошення Уманської ЦМДБ відгукнулися письменниця М. Павленко, художник Ю. Коваленко та член Спілки майстрів народного мистецтва України О. Поліщук. Інформація про зустрічі, проведені у рамках проекту Золотоніською РДБ із членом Національної спілки журналістів України, воїном-інтернаціоналістом А. Скрипником та Звенигородською РДБ – із літератором, педагогом С. О. Черноволом, розміщувалися на блозі НБУ для дітей.

Чернігівська обласна бібліотека для дітей ім. М. О. Островського розширила свою участь у проекті «Україна читає дітям», трансформуючи його в нові проекти. Зокрема, започаткувала проекти «Бібліотекарі читають дітям», «Читаємо у родинному колі» під гаслом «Бібліотека гуртує родину». На обласному радіо створена рубрика «Читаймо разом!» в якій бібліотекарі знайомлять батьків, дітей міста, області з кращими зразками української, світової дитячої літератури, матеріалами періодики для дітей, підлітків. Акції щорічно закінчуються міським конкурсом «Читаюча родина Чернігова», що демонструє можливість спілкування дітей, батьків, дідусів, бабусь і всієї великої родини, читачів міста.

Великомасштабною була літературно-мистецька зустріч «Душа на струнах виграла...» з відомим краянину, поетом, піснярем, прозаїком і журналістом, членом Національної спілки журналістів України, секретарем постійної комісії облради з питань національного та духовного розвитку, культури, діяльності, засобів масової інформації, книговидання і свободи слова Я. В. Ткачівським. У зустрічі взяв участь заступник начальника обласного управління культури, національностей та релігій В. М. Тимків, який також виголосив слова перед дітьми про

роль книги і читання. Всі учасники читань ознайомилися з життєвим і творчим шляхом видатного краянину, дізналися про його перші поетичні спроби і материнські уроки загальнолюдської любові. Для маленьких читачів Я. Ткачівський написав книжечку – «Смішний дідусь». Його вірші до вподоби малечі і вже деякі стали піснями. Пісня «Волошка» стала народною, її виконують і на інших континентах у колі української діаспори (Канада). Наприкінці зустрічі виступили учасники гуртка художнього слова «Істина» Центру дитячої творчості під керівництвом Л. М. Батгоженко, які підготували ціле творче дійство – театральне інсценування за творчістю письменника. Таке спілкування з майстром слова, якому дарована щаслива і разом із тим нелегка доля, щедро обдарована талантом, відвертістю, щирістю і принциповістю, залишає незабутній слід у серцях нового покоління.

Розуміючи головну мету Всеукраїнського проекту **«Україна читає дітям»** як підняття престижу та створення позитивного іміджу книги, як важливого чинника у формуванні свідомості та суспільних поглядів підростаючого покоління, відродження традиції читання серед дітей та підлітків, залучення до бібліотеки нових читачів, **Харківська** обласна бібліотека для дітей у його рамках реалізує проект «VIP-персона без краватки». Особливість проекту – інтерактивний формат реалізації, який передбачає участь віддалених користувачів бібліотек Харківської області, передусім бібліотек для дітей. За допомогою сучасних інформаційно-комунікативних технологій захід, що відбувається у стінах ХОБД, транслюється у повному обсязі в режимі онлайн на сайті «Культурна столиця» Департаменту культури і туризму Харківської облдержадміністрації. Користувачі та бібліотекарі області мають змогу не тільки подивитися його, а й за допомогою програми SKYPE взяти активну участь у діалозі, поставити питання, висловити свої думки та побажання.

В рамках проекту бібліотека продовжує цикл знайомств із відомими особистостями, успішними та цікавими людьми, які презентують свої книжки, розкривають секрети свого успіху, знайомлять із планами на майбутнє, розповідають про роль книги у становленні особистості та про свої улюблені книжки. Під час зустрічей гості дають відповідь на запитання: «Чи можна вважати людину, що читає, успішною?». А бібліотекарі презентують книжкові виставки, відеоролики та підбірки фотографій. Традиційно зустрічі закінчуються фото- та автографсесіями.

В форматі проекту «VIP-персона без краватки» відбувалися також засідання клубу цікавих зустрічей «Запросини» та краєзнавчої вітальні «Харківщина гостинна». В останній пройшла творча зустріч письмен-

ника з міста Донецька Дмитра Білого з читачами – чотирикласниками ЗОШ № 36. Дмитро Дмитрович – доктор історичних наук, професор, доцент кафедри українознавства. Він неординарний письменник, автор багатьох романів, повістей та оповідань, який у своїх творах уміло поєднує реальні історичні матеріали та містичну складову, його твори вирізняються гостросюжетністю, що тримає читачів у напрузі до останньої сторінки. Під час зустрічі письменник презентував книгу «*Козацький оберіг*», яка за рейтингом української служби Британської телерадіомовної корпорації «ВВС Україна» увійшла до списку премії «*Дитяча Книга року-2013*». Діти мали можливість зазирнути за обкладинку книжки, з великою цікавістю читали і обговорювали деякі уривки, а письменник коментував прочитане. Також Дмитро Білий відповів на численні запитання дітей, розповів про своє дитинство, дитячі захоплення, найулюбленішу книжку, поділився секретами творчої майстерності, планами на майбутнє, серед яких – наступний візит до Харкова з презентацією нової книжки, яку він напише під враженням зустрічі з харківськими читачами.

Наталія Гузеєва, дитяча письменниця, перекладачка, журналістка та кінематографіст, яка нині проживає в Німеччині, прийшла до дітей із розповіддю як «мама» знаменитих Петрика П'яточкина й Капітошки. Діти дізналися про її життя, творчу, громадську діяльність за кордоном, про те над створенням яких образів вона працює зараз та про плани на майбутнє. У свою чергу присутні поставили чимало запитань, на які одержали неординарні відповіді. Письменниця зізналася, що полюбила Харків із першого погляду, ще з вокзалу, і пораділа за всіх присутніх, які мають щастя жити у такому прекрасному місті. У книзі відгуків бібліотеки Наталія Гузеєва залишила запис про те, що одержала величезне задоволення від зустрічі та спілкування з юними харків'янами, учнями ліцею «Професіонал», а також подякувала співробітникам бібліотеки за щирий, теплий прийом.

Продовжуючи роботу в рамках Національного проекту «Україна читає дітям», Кам'янець-Подільські міські бібліотеки для дітей № 6, № 8, що на **Хмельниччині**, започаткували міський проект «Кам'янець читає дітям». Діти мають змогу постійно протягом року зустрітися та поспілкуватися з відомими земляками, почути спогади й враження від прочитаних книг, про улюблених героїв, які вплинули на їхній життєвий та професійний вибір. Цікавими були зустрічі із заступником міського голови В. Сукачем, який розповів про свій улюблений твір Р. Сабатіні «Одіссея Капітана Блада»; з директором департаменту гуманітарної політики О. Куземою, з начальником управління культури та туризму

О. Чорнобиль, які розповіли про твір Бориса Польового «Повість про справжню людину». Депутат міської ради С. Акімович розповів про улюблену книгу Георга Борна «Таємниці Мадридського двору, або Ізабелла», читав уривки з твору, гордий тим, що є власником раритетного видання, датованого 1876 роком.

Організація сімейного читання стала пріоритетним напрямом діяльності Хмельницької обласної бібліотеки для дітей ім. Т. Г. Шевченка, яка в основу поставила проблему «Батьки і читання дітей», що завжди була і залишається суспільно значимою. Цьому сприяє робота служби інформаційного комфорту сім'ї та проект «Читаючі династії». Вони об'єднують інтереси сім'ї та бібліотеки навколо спільних інтересів – книг і читання. Для батьків оформлена книжково-ілюстративна виставка-досєє «Сім'я в книжковому інтер'єрі». На ній, окрім книг та періодичних видань, розміщено рекомендаційний список літератури, анкети, поради, закладки. Батьки охоче відвідують бібліотеку разом із дітьми, особливо у вихідні дні, беруть участь у масових заходах. Популярністю у них користуються дні сімейного відпочинку (по неділях) «Читаємо. Спілкуємось. Відпочиваємо», сімейні читання «Читаю я – читаємо ми», вернісаж читацьких династій «Бібліотека і родина». У ході зустрічей спілкуються батьки, діти та бібліотекарі, обговорюючи проблеми читання в сім'ях, улюблені книги та проблеми виховання дітей.

У рамках проекту в **Тернопільській** ОБД творчою була зустріч «Поезія – покликання душі» з Наталією Волотовською, лікарем-офтальмологом, письменницею, художницею, співачкою (і це ще далеко не повний перелік усіх досягнень цієї молодой енергійной людини). Усім присутнім Наталія подарувала хвилини насолоди, декламуючи авторські вірші та виконуючи пісні із власного репертуару. А на завершення зустрічі відбулася автограф-сесія авторки.

Свої улюблені книги презентували дітям старші читачі. Екскурс «Сторінками улюблених книг» провели для дітей-читачів бібліотекарі.

Відділ мистецтв **Національної бібліотеки України для дітей**, який очолює досвідчений професіонал Г. І. Гудзима, зробив акценти на зустрічах з акторами, музикантами, діячами кіномистецтва і не помилився. Всі зустрічі були емоційно насиченими. Так у Всесвітній день книги і авторського права 23 квітня 2013 р. до НБУ для дітей завітали співаки брати Борисенко та фіналіст телешоу «Танцюють всі!» Антон Давиденко. Антон поділився з читачами роздумами про читання, а також розказав про свою улюблену книгу. Виявилось, що Антон відкрив для себе читання як заняття, яке дарує насолоду та розумні думки, з книг про Гаррі Поттера! Це було ще у шкільні роки... Після цього про-

читав багато книг, зокрема з психології і вважає їх дуже корисними. Було багато запитань дітей про те, як стати зіркою? Так ось, за словами Антона, він навряд чи пройшов би у фінал шоу, якби вмів тільки танцювати, навіть дуже добре... Треба бути цікавою та неординарною особистістю, мати багатий внутрішній світ, захоплення, для того, щоб стати лідером. І читання було в числі тих занять, які допомогли йому пройти у фінал. Рецепт успіху від Антона Давиденка простий: читайте, і світ відкриється вам, і ви зможете відкрити себе світові.

Співочий дует братів Олександра та Володимира Борисенків також одразу заволодів увагою читачів. Спочатку брати розповіли про улюблену книгу свого дитинства, і виявилось, що вона в них одна й та ж! Хлопців це чомусь дуже здивувало, хоча ні для кого не секрет, що вони близнюки. На жаль, книги Егона Матисена «Кіт з блакитними очима» у бібліотеці не знайшлося, тому брати по черзі переповіли читачам історію незвичайного Кота. Олександр і Володимир чудово розповідали, і про те, що в дитинстві у них вдома була величезна бібліотека, і їхнім батькам майже не доводилося примушувати хлопців читати. І сьогодні читання є одним з улюблених занять братів Борисенків (коли є вільний час). А ось улюблені «дорослі» книги у братів різні. Олександр рекомендував нашим читачам «на вирість» книгу Габрієля Гарсії Маркеса «Сто років самотності», а Володимир порадив обов'язково прочитати Річарда Баха «Чайка на ім'я Джонатан Лівінгстон». Ці зустрічі зруйнували стереотипи про те, що зірки шоу-бізнесу не читають книжок.

У день 120-річчя від дня народження Олександра Довженка (1 жовтня 2014 р.) до читачів завітав голова спілки кінематографістів України, кінокритик, кінознавець, кіносценарист, лауреат Державної премії України ім. О. Довженка, автор багатьох публікацій, присвячених історії та сучасності українського кіно, – Сергій Васильович Тримбач. Він розповів читачам про митця світової слави О. Довженка, про нього як письменника і кінорежисера, художника, великого патріота, сина свого народу, і автора кінострічок, які отримали світове визнання. А також підкреслив важливість читання хороших книжок у житті людини, і в своєму – особисто.

Емоційно насиченою, веселою була зустріч із композитором, піаністом, заслуженим діячем мистецтв України, професором Київського університету ім. Бориса Грінченка – В'ячеславом Полянським. В'ячеслав Анварович – автор серії аудіоказок «Музичні казки з України», музики для кінофільмів, театральних вистав та естрадних пісень. Людина з веселою вдачею, він зумів так зацікавити дітей, що кожна хвилина була наповнена радістю та захопленням від спілкування. В залі не па-

нувала тиша, а навпаки, було гамірно, і разом із гостем діти співали пісні про Буратіно, Сірого Вовка, Корову, Сонячного Зайчика, а також пісню про дитячі мрії. Сидячи в кріслах, діти пританцьовували та кричали «Браво!». Для читачів бібліотеки композитор подарував авторську книгу «Королі джазу».

На зустріч із читачами заслужений діяч мистецтв України, композитор, телеведуча Алла Мігай («тітонька» Алла, яка 30 років тому по телебаченню розповідала батькам читачів вечірню казку) прийшла разом зі своїми вихованцями театру студії естради «Солов'їна Україна» – «Мигалками». Пані Алла спілкувалася, презентувала власну нотну збірку пісень на слова Тамари Коломієць «Я по вулиці іду». В залі панувала святкова атмосфера, співали всі – і виконавці, і глядачі.

А народний артист України Володимир Талашко присвятив свою зустріч Дню українського кіно. Кіноартист, на творчій ниві якого більше 50-ти яскравих екранних ролей, добре знаний за фільмом Леоніда Бикова «В бій ідуть лише «старі», на сьогодні виховує майбутніх майстрів телебачення в Київському національному університеті театру, кіно і телебачення ім. Івана Карпенка-Карого. Із захопленням читачі сприймали розповідь про особливості акторської професії, про видатних українських кіномитців – Костянтина Степанкова, Іллю Машценка, Сергія Параджанова, Леоніда Осики та про визнання українського кінематографу в світі. Разом із народним артистом України діти наспівували пісні «Ніч яка місячна», «Смуглянка» та переглянули кадри відомих кінострічок.

Натхненно читала народна артистка України Галина Яблонська уривки із творів Т. Г. Шевченка, розповідала про книгу та читання в її житті.

Володимир Іллів Нудельман – архітектор, доктор географічних наук, професор Київського національного університету будівництва та архітектури, Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, дворазовий лауреат Державної премії України з архітектури порадив старшокласникам під час зустрічі робити прогноз свого майбутнього, але не гадати про те, що буде, а передбачити результат того, що зроблено сьогодні (що не завадило б робити це і дорослим!). Побажав дітям здобути освіту, стати фахівцями своєї справи та обрати професію, яка б приносила задоволення, а також більше читати.

Такі зустрічі продовжуються, вони важливі для дітей, запам'ятовуються і відтворюються в пам'яті. Протягом 2012-2015 рр. у рамках Національного проекту «Україна читає дітям» у НБУ для дітей відбулися ще багато активних, цікавих діалогів із художниками як із відомими, так і молодими, громадськими діячами, журналістами, з письменниками,

які активізували мислення і фантазію читачів, користувачів бібліотеки та заохочували їх до читання. Пам'ятною була зустріч із грузинським письменником Гурамом Петріашвілі, який уже більше 20 років живе та працює в Україні. Автор спілкувався з читачами українською мовою, розповідав багато цікавого про свою творчість, відповідав на численні запитання дітей. До цієї зустрічі була оформлена книжкова виставка «Грузинські письменники – дітям», і юні читачі мали можливість познайомитися з книжками грузинських авторів, виданих грузинською мовою, а також у перекладі українською та російськими мовами. Для читачів-учнів письменник яскраво презентував свою нову книжку «Казки дідуся Гурама».

Цікавими гостями для дітей були письменниця та видавець Мар'яна Савка, художниця-ілюстратор книги Даша Ракова, журналіст Микола Шейко, члени редколегії дитячого журналу «Професор Крейд».

На майстер-клас перетворилася зустріч читачів молодшого віку з художницею Надією Каламеєць – ілюстратором казки Валентини Вздольської «Вертихвіст», в якій розповідається про дружбу Чарівного Лиса та Ялинки, яку безжалісно зрубали в лісі, щоб вона стала прикрасою на новорічному святі. Щоб спонукати дітей до творчості, пані Надія розповіла, що вона ніколи не мріяла стати художницею, а в дитинстві займалася спортом, потім здобула освіту психолога. А малювати любила з самого дитинства (навіть рік відвідувала художню студію) і тільки в 16 років, після знайомства з художницею Оксаною Шапкаріною, спробувла малювати фарбами. А книжки почала ілюструвати вже на 5-му курсі університету і наголосила, що для того, щоб намалювати ілюстрації до казки, треба обов'язково прочитати книжку. Після такого цікавого спілкування розпочався майстер-клас. Спочатку художниця навчила дітей, як зробити лиса та ведмеда з паперу, а потім усі разом малювали та розфарбовували величезного Чарівника-Вертихвіста за допомогою інтерактивної дошки. Було цікаво! Особливо це сподобалося нашій гості, оскільки вона на такому пристрої малювала вперше. А читачі-другокласники вже вміють користуватися подібними технічними новинками, тому розмальовували лиса доволі впевнено, та ще й давали підказки пані Надії.

Іван Андрусяк спілкуючись із найменшими читачами, розповів їм про свої книжки для дошкільнят і молодших школярів. Читачі змогли поставити письменникові безліч запитань та отримати на них цікаві відповіді, зокрема звідки з'явився образ Чакалки. В його повісті «Стефа і її Чакалка». Чакалка – казкова істота, якою на Слобожанщині й Полтавщині в давнину батьки лякали своїх неслухняних дітей: мовляв,

та прийде вночі, забере таку дитину в мішок і понесе в темний ліс. Саме так і стається з героями повісті, які потрапляють у казкову «школу чакалок і бабаїв», де їм дозволено робити все, що заманеться. Дітей дуже хвилювало, чи зможе Чакалка виправитися і стати хорошою? Так, відповів автор, в останній книжці «Кабан дикий – хвіст великий... Друга історія Стефи і її Чакалки» це вже цілком позитивний персонаж – Марія Іванівна Чакалка, вчителька природознавства, яка дуже любить діток і розповідає їм багато цікавого про світ природи. Письменник наголошує на тому, що добро й любов перемагають неодмінно, й завдяки їм дитина може навіть «перевиховати» казкове страшидло.

В рамках Всеукраїнського тижня права та Національного проекту «Україна читає дітям» відбувся правовий діалог «Права є в кожній дитині, як і в дорослій людині» між учнями 4-б класу, гімназії № 172 «Нивки», та Галиною Палійчук – провідним спеціалістом секретаріату уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, автором унікальної книжки, єдиного в Україні «Кримінального кодексу для дітей». Вона познайомила дітей зі своєю книжкою, цікаво та змістовно розповіла їм про види правопорушень та їхні наслідки. Читачі проявили неабияку кмітливість, змістовні правові знання, переглядаючи уривки із мультфільмів та виявляючи серед казкових героїв правопорушників. Права дитини – це певні можливості, це те, без чого діти не зможуть щасливо жити та дорослішати, їх треба вивчати і відстоювати. Саме це і хотіла донести авторка нашим читачам і це їй вдалося.

В 2014 р. окрім українських письменників, учасниками Національного проекту «Україна читає дітям» стали письменники з Німеччини – Наталія Гузеєва та Тетяна Мельник. А також, Галина Малик із Ужгорода та київські письменниці: Ніна Воскресенська, Галина Ткачук, Олена Крижанівська та популярна художниця-ілюстратор дитячих книжок Ірина Крикун. Кожна із зустрічей мали свої родзинки і утримували увагу дітей на одному подиху. Так Наталія Гузеєва зацікавила читачів тим, що порівняла працю письменника і мультиплікатора та наочно продемонструвала їм складність праці мультиплікаторів. Відкриттям для дітей стало і те, що їхні улюблені персонажі – Петрик П'яточкін, Капітошка, дівчинка Оленка – спочатку були вигадані як герої мультфільмів, а книжки про них були написані значно пізніше.

Зовсім іншого характеру була зустріч із Тетяною Мельник, яка презентувала свою книжку «Лебедине озеро». З першої хвилини письменниця заінтригувала маленьких читачів тим, що повела їх у чарівний світ казки, світ легенд, давніх замків, мудрих королів та відважних рицарів. А ще продемонструвала на екрані фотознімки, зроблені власноруч із

прекрасної баварської землі, на яких діти побачили і чарівне Лебедине озеро серед гір, і замок Хоеншвангау («Кам'яний лебідь»), що знаходиться в мальовничих Альпах, і замок Нойшванштайн («Новий кам'яний лебідь»), який так вражає людей своєю красою, а того короля, який його збудував прозвали «казковим», і дорога до замку не заростає понині.

Лауреат премії імені Лесі Українки Галина Малик завоювала симпатії маленьких читачів відвертою розмовою. А ще письменниця багато і виразно читала свої незвичайні, чудові вірші, а діти із задоволенням їх слухали, і в деяких із них впізнавали себе і свої вчинки. Зацікавили читачів і казкові повісті письменниці, з персонажами яких весь час трапляються різні пригоди – то реальні діти потрапляють у казкову країну, то герої казкових країн потрапляють у наше реальне життя. А коли письменниця читала свою веселу, сповнену іскрометного гумору, книжку «Мандри та подвиги лицаря Горчика», діти щиро та весело сміялися, а потім закидали безліччю запитань. І отримали серйозні, повні та обґрунтовані відповіді.

Письменниця Галина Ткачук зачарувала читачів розповіддю про улюблені книги дитинства, про свою нову книжку «Вечірні крамниці вулиці Волоської», де йдеться про м. Київ. Це казкова історія про затишні крамнички на вулиці Волоській, що на Подолі у м. Києві, про їхніх завсідників – білок, птахів, котів, собак та інших громадян... А ще про безсоромних злодіїв, які надумали позбавити Поділ його найдорожчих реліквій... Карколомні пригоди, випробування відбуваються з героями цієї книжки. Авторка розповіла дітям про роботу над книжкою, про симпатичних і не зовсім героїв, про пригоди їх у нашому місті, а також про свої творчі плани, про нових героїв і про нові задуми. На інтерактивній дошці діти розмальовували персонажів нової книжки, яку деякі з них уже встигли прочитати. Між письменницею та читачами, учнями 3-а класу гімназії № 172 «Нивки», відбувся цікавий діалог, який супроводжувався ще й майстер-класом із написання нової казки, персонажів якої вигадували самі діти. Її головними героями стали білка Варесса та кіт Ессо. Обидва персонажі не злі, але трішечки лінкуваті. Чому? А тому що захотілося їм здобути знання, і вони десь чули, що є таке чарівне перо і чарівний зошит, якими варто лише заволодіти й одразу грамотним і розумним станеш. А зберігаються ці чарівні речі в чарівному палаці, який зветься гімназією, що знаходиться на Нивках! Тож одного разу... А в кінці зустрічі Галина Ткачук подарувала кілька примірників нової книги «Вечірні крамниці вулиці Волоської» бібліотеці.

Завітавши на зустріч, що відбулася в рамках місячника видавництва «Веселка» та Національного проекту «Україна читає дітям», лауреат премії імені Лесі Українки Тамара Коломієць розповіла читачам-учням 3-го класу про свої дитячі роки, творчість, познайомила з новими книжками, зачитала вірші-жмурки, вірші-безкінечники, вірші-дражнилки та ін. Діти із задоволенням відгадували загадки, розповідали про улюблені твори, ділилися враженнями від прочитаного, засипали письменницю безліччю запитань, а ще продекламували чудові вірші Т. Коломієць.

Казкотерапевт Катерина Єгорушкіна залюбки поспілкувалася з читачами і презентувала їм свої чудові книжки – «Будиночок з води», «Країна Сніговія» та нову казкову-повість «Птахи та Янголи». Всі ці книжки з дисками, на яких записані музичні замальовки, що дають змогу відтворити у звуках музики картинки з її творів. Так прослуховування однієї з мелодій налаштувало маленьких читачів на малювання своїх ангелів-охоронців, таких різних і незвичайних, а пані Катерину – на написання нової казки, яку вона прочитала дітям.

В діалозі з читачами політичний діяч і народний депутат Юлія Тимошенко згадала своє дитинство, свої перші читацькі захоплення і зачитала дітям улюблену книжку свого дитинства «Снігова королева» Г.-К. Андерсена.

Лауреат премії імені Лесі Українки, голова творчого об'єднання дитячих письменників Анатолій Качан розпочав свою зустріч з інтерактивної гри: декламував свої вірші, а діти малювали до них ілюстрації. В нагороду за творчу роботу діти отримали на свій малюнок печатку і автограф автора. Як виявилось, наші читачі добре знають твори письменника і тому питань до нього було багато.

Гумористичні, наскрізь пронизані радістю, оптимізмом і правдою життя твори лауреата премії імені Лесі Українки 2012 р., поета Григорія Фальковича дуже люблять читати діти, що й робили із задоволенням під час зустрічі. А ще до цих веселих, доброзичливих, добрих за змістом творів діти намалювали малюнки і подарували їх поету. Письменнику роботи дуже сподобалися і він пообіцяв використати їх як ілюстрації до його нових книжок. А в кінці зустрічі поет відповів на багаточисленні запитання, розповів про творчі плани на майбутнє і пообіцяв, що обов'язково завітає до бібліотеки після виходу в світ його нової книги.

Теплою та дружньою, наповненою емоціями, була зустріч дітей із поетом-піснярем, заслуженим журналістом України, автором віршів як для дітей, так і для дорослих, головним редактором видавництва «Веселка», вченим секретарем правління Товариства «Знання» України, лауреатом літературної премії імені Лесі Українки за збірку «Чи Україні

ти син?» – Василем Федоровичем Василяшко. Не менш пізнавальними, цікавими були зустрічі з мотомандрівником Валерієм Кришнем, письменником-фантастом Тарасом Завітайлом, письменником Олександром Есауловим та ін.

Родзинкою проекту можна назвати зустріч читачів-учнів із першим космонавтом незалежної України, Героєм України Леонідом Каденюком. Учні захоплено слухали про його дитинство, підготовку до польоту, читацькі смаки.

Справжнім виявом турботи бібліотекарів НБУ для дітей і письменників про діток з особливими потребами стали зустрічі в рамках проекту «Україна читає дітям». Бібліотекарі разом з українським дитячим письменником Сашком Дерманським завітали у санаторну школу-інтернат № 19 для дітей хворих на сколіоз із благодійною акцією «Білий журавлик надії». Письменник розповів про свою творчість та презентував дітям нову пригодницьку книжку «Маляка – принцеса Драконії». А після цього дітям провели віртуальну екскурсію у світ, де живуть казки – бібліотеку, ознайомили з книжковими новинками, пограли, поспілкувалися. Читачі із задоволенням слухали і казку, яку їм читав автор, і віртуальну екскурсію та отримали багато позитивних емоцій, а також солодкі подарунки. Ось воно справжнє свято!

А відома дитяча письменниця Зірка Мензатюк завітала на зустріч із вихованцями школи-інтернату № 5 ім. Батьока для сліпих дітей. Гостя презентувала дітям збірку віршів Т. Г. Шевченка «Дитячий Кобзар», упорядником якої була. Вихованці інтернату для дітей із вадами зору із захопленням слухали відому письменницю, декламували свої улюблені поезії Т. Г. Шевченка. На згадку діти подарували Зірці Мензатюк сувенір, зроблений своїми руками. І далі... на жаль формат нашого видання обмежений.

Хороший резонанс отримав Національний проект «Україна читає дітям» у м. **Маріуполі** Донецької обл., де його назвали «Місто читає дітям». З юними читачами спілкувалися, читаючи свої улюблені твори дитинства, заступник міського голови Т. О. Ломакіна, головний редактор найбільшої за тиражем міської газети «Ильчівець» Г. Б. Швед (який і сам у дитинстві був читачем цієї бібліотеки), голова комісії з питань молодіжної політики, справ сім'ї, культури та спорту В. І. Курський, відомий поет і композитор, професор гуманітарного університету Б. В. Слющинський, директор краєзнавчого музею О. М. Чаплинська та ін.

«Проект «Місто читає дітям» має програмно-цільове значення та носить яскраво виражений зворотній зв'язок», – роблять свій висновок бібліотекарі та учасники проекту з м. Маріуполя.

Протягом 2012-2013 рр. твори письменників різних країн звучали і в стінах **Донецької** ОБД ім. С. М. Кірова і поза її межами в рамках проекту «Україна читає дітям». На зустрічі з юними читачами приходили донецькі письменники, поети, не лише професіонали, а й аматори – Т. Марченко, Л. Пастушок, Н. Галкіна, Г. Батир, В. Герланець. Також не залишалися осторонь популяризації читання батьки юних читачів. Педагоги різних навчальних закладів, працівники МНС й звичайно бібліотекарі. Зокрема, капітан служби цивільного захисту Головного територіального управління МНС України в Донецькій області Олена Лондаренко читала вголос дітям свої перші книжечки С. Маршака «Светофор» та «Кошкин дом». Під час читань від представників різних професій, письменників читачі-діти дізнавалися про нові книги, їхніх героїв. Цікавими були зустрічі з членами НСПУ та НСЖУ, лауреатом всеукраїнського конкурсу найкращих творів для дітей «Золотий лелека», племінницею поета-земляка Грицька Бойка, а також художницею А. Тищанською, викладачем Донецького училища культури Ю. Полянним, лікарем-стоматологом Т. Фоміною.

Логічно розмірковуючи та вважаючи, що діти мають бути не лише слухачами, а й активними учасниками заходів із реалізації Всеукраїнського проекту «Україна читає дітям», донеччани пішли далі. В рамках проекту розпочали програму «Все починається з книги» – головною метою якої є виховання не лише активних читачів, а й популяризаторів книги та читання. Втілюється програма в режимі спілкування «Діти-дітям». Під час зустрічей діти розповідали та читали улюблені книжки і навіть власні твори друзям, читачам, бібліотекарям, однокласникам, ділилися враженнями від прочитаного, обговорювали, як написаний той чи інший твір.

Донецькі бібліотекарі добре розуміють, що процес формування дитини, у т. ч. як читача, є постійно діючим і буде вдалим та ефективним, якщо дитину привчати до читання змалку. Тому бібліотека провела соціальну акцію «Мама, малюк і книга», яка поряд із читанням передбачала вручення книг сім'ям донеччан із новонародженими 2 квітня в Міжнародний день дитячої книги.

Кожна така зустріч спонукала дітей до активного читання, усвідомлення місця та ролі книги в житті кожного.

В 2012-2013 рр. успішним для бібліотек, читачів став **Кримський** республіканський телепроект «Известные крымчане читают детям» у рамках проекту «Україна читає дітям». Основна мета – стимулювання інтересу дітей до читання, прагнення привити смак до якісної літератури, відродити традиції сімейного читання. Щотижня на телеканалі

ДТРК «Крым», у програмах «Утро», «РеспубликаДи» транслювалися зустрічі з письменниками, бізнесменами, журналістами, акторами та ін. (протягом року їхня кількість становила понад 50 осіб). Завдяючи своєму авторитету та популярності, читаючи уривки з улюблених дитячих книг, вони переконували телеглядачів у важливості читання для досягнення запланованої мети і життєвого успіху. За підсумками телепроекту підготовлено відеоролик «Известные крымчане читают детям». У 2013 р. розпочалася робота щодо реалізації нового телепроекту «Прочитай – не пожалеешь» (трансляція відбувається щотижня, в неділю), в програмі «РеспубликаДи», мета якої зміцнити позиції дитячої книги, стимулювати інтерес юних кримчан до читання. Завдання юних учасників – представити улюблену книгу: розказати уривок із неї, розповісти про твір так, щоб ровесникам захотілося його прочитати (вже відзнято 11 сюжетів).

Головна думка всіх зустрічей читачів бібліотек **м. Севастополя** в рамках проекту була такою: кожен повинен турбуватися про свій інтелектуальний розвиток, що є його обов'язком перед суспільством, в якому живе, і перед самим собою, краще всього це робити на конкретних прикладах. Тому під час зустрічі з севастопольським краєзнавцем А. Б. Котовим читачі бібліотеки-філіалу № 4 ЦБС дізналися, що його улюбленими книгами дитинства були книги з краєзнавства, які послуговували його захопленню та вивченню природи та історії Криму. А письменник С. І. Іслентьев розповів дітям про те, що в його дитинстві єдиною книжкою в їхньому селі, були казки братів Грімм, яку читали та бережно передавали з хати в хату. Учасниками проекту також стали кримські письменники М. Віргінська, Л. Гусельникова, Ю. Поляков, В. Комаров, співвласник одного з найбільших дельфінаріїв А. В. Калганов, головний лікар дитячої стоматологічної поліклініки Т. К. Мочалова – постійні та віддані друзі бібліотеки. Частим гостем дитячих бібліотек м. Севастополя був відомий український дитячий письменник, заслужений діяч мистецтв АРК, член Національної спілки письменників України Євген Білоусов, Музей дитячих книг якого відкрито ЦМБ для дітей м. Севастополя майже 10 років тому.

Бібліотеки **Кіровоградщини**, які були найактивнішими з самого початку проекту, за участі відомих у краї людей, популяризують читання і кращі літературні надбання в рамках проекту. Читачі бібліотеки були у захваті від зустрічі (квітень 2014 р.) зі сучасною українською письменницею Ірен Роздобудько, яка читала уривки зі своїх творів «Пригоди на острові Клаварен», казки «Коли оживають ляльки», а на закінчення взяла участь в автограф- і фотосесіях. Змістовними були творчі

зустрічі юних читачів бібліотеки з сучасною дитячою письменницею, журналісткою, перекладачкою Лесею Ворониною; з поетесою Кіровоградщини Антоніною Царук (із нагоди відзначення Міжнародного дня рідної мови); з журналістом газети «Роден край», сучасним дитячим письменником, поетом, прозаїком та перекладачем із болгарської Володимиром Стафідовим. А також творчі зустрічі з сучасними дитячими письменниками-земляками Миколою Бутенком та Антоніною Корінь. Усі читачі з радістю спілкувалися з гостями, знайомилися з новими творами та мали можливість придбати улюблені книги. Зустрічі продовжуються. І ми розповіли лише про частку великої та значимої популяризації читання.

Але щоб мати більш повну картину щодо дієвості та ефективності проекту «Україна читає дітям», зробимо короткі висновки.

І варто розпочати і зробити їх з яскравих прикладів діяльності бібліотек Кіровоградщини попереднього періоду, починаючи з 2010 р. Коротко про цю діяльність висвітлювалося в бюлетені «Україна читає дітям» НБУ для дітей (авт.-укл. О. В. Безручко, 2010 р.), а детальніше – у дайджесті «Україна читає дітям» на Кіровоградщині, виданий Кіровоградською обласною бібліотекою для дітей ім. Т. Г. Шевченка. Активністю відзначалися всі бібліотеки Кіровоградщини. Про досвід реалізації проекту районні бібліотеки для дітей області (Компаніївська, Олександрівська) видали також матеріали з досвіду, перша: «Національний проект «Україна читає дітям», друга – «Олександрівщина читає дітям», Олександрійська ЦМДБ ім. Ю. Гагаріна «Україна читає дітям: Всеукраїнський проект в Олександрії».

З метою донесення інформації про проект до широкого загалу та участь у ньому бібліотек Кіровоградщини, ОДБ розробила і видрукувала постер «Національний проект «Україна читає дітям» на Кіровоградщині». Користувачі могли його побачити в усіх структурних підрозділах бібліотеки. Постер дарувався на зустрічах, але уже з доданою світлиною гостя, на згадку про його участь у проекті. Інший примірник, з автографом, залишався у бібліотеці.

За ініціативи дирекції оформлено фотогалерею «Національний проект «Україна читає дітям». Тут розмістилися постери з автографами гостей ОДБ, а також світлини зустрічей у бібліотеках для дітей області.

На сайті ОДБ (www.librarychl.kr.ua) створено відповідний розділ, де розміщені повідомлення та відеоматеріали із заходів головної бібліотеки для дітей області, інформація про читання у бібліотеках регіону. Про відомих особистостей, які розповідали про себе і книгу в ОДБ, можна прочитати на сайті «Весь Кіровоград» (www.kirovograd.net), сторінках

газет «Народне слово», «Вечірня газета», «Кіровоградська правда» тощо. Заходи, які проводилися в області, знайшли відображення на офіційних сайтах місцевих адміністрацій, центральних бібліотек для дорослих, сторінках місцевих газет: «Новоукраїнські новини», «Слово і час», «Зорі над Синюхою» та ін.

У ході реалізації **Національного проекту «Україна читає дітям»** лише протягом 2011 р. бібліотеки Кіровоградщини провели понад 160 зустрічей, їх відвідало, за неповними даними, майже 3 тис. дітей різних вікових категорій. Про масштабність заходів свідчить вивчення ефективності, що проведено в окремих районах області. Наведемо приклади. Лише після зустрічі з учасниками балету «Форсайт» та їхнім лідером Олександром Лещенком за результатами моніторингу в ОБД 14 дев'ятикласників виявили бажання стати читачами бібліотеки. В Кіровоградській міській ЦБС за рік відбулося 33 заходи, понад тисяча юних кіровоградців побувала на них, 138 осіб записалися до бібліотеки вперше. Видача книг за підсумками безпосередньо зустрічей склала 1,6 тис. примірників. Із метою популяризації книги та читання філія № 21 МЦБС створила інформаційний стенд «Читацькі пристрасті успішних людей». Ряд заходів тут відбулося в рамках уже діючої програми «Поетичне слово земляків», мета яких ознайомити з сучасним літературним процесом краю. У філії № 11 МЦБС проведено 4 зустрічі, на яких були присутні 202 юних жителі мікрорайону, з них уперше записалося 50 осіб, видача склала 211 книг.

У ході реалізації проекту «Україна читає дітям» бібліотекарі Новгородківської районної бібліотеки провели і далі проводять голосні читання «Книги мого дитинства». Одне з читань провела народна майстриня вишивки Л. Г. Зоріна, відома далеко за межами області, і вона ж розгорнула в бібліотеці персональну виставку своїх робіт за мотивами поезії Т. Г. Шевченка «Соловейко в темній гаї сонце зустрічає», і прочитала уривки з Шевченкових творів, що надихнули її на створення картин. У цьому заході взяли участь 126 дітей, видача книг склала 56 примірників.

В Олександрівській ЦРБ – покращилася читацька активність; книговидача творів, які читалися під час зустрічей збільшилася на 15% у порівнянні з попередніми роками. При підготовці до уроків більшість читачів, які брали участь у заходах тепер віддають перевагу енциклопедіям та довідковим виданням бібліотеки, а не пошуку інформації в інтернет-клубах. Читачами стали 25 дітей, а фонд поповнився 15 новими подарованими виданнями. В Олександрівській ЦМДБ після заходу (зустрічі з актором) узяли книги 80% присутніх на заходах і ними було

прочитано 283 книги, 15 читачів разом із батьками побували в театрі на виставі «За двома зайцями» про яку розповідав гість.

Лише протягом 2011 р. в Олександрійській міській ЦБС проведено 14 зустрічей, їх відвідали 578 дітей, 209 з яких записалися вперше, а частка дітей, які залишилися відвідали бібліотеку понад 500 разів, прочитали 801 книгу. У Петрівській РДБ записалися 5 нових дітей, видано 40 книг. У Кіровоградській МЦБС (філія № 5) у 2011 р. повість «Старий і море» Е. Хемінгуея, яку назвав гість, була найпопулярнішою в бібліотеці, за 9 місяців її прочитали 22 учні.

В більшості сільських бібліотек Кіровоградщини з юними читачами зустрілися голови сільських рад.

Можна сказати, що безперечним лідером у проекті як організатор проекту в регіоні стала Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка.

Жаль, ряд бібліотек не показали ефективність заходів, що є головним для бібліотечної діяльності, а обмежилися простим перерахуванням заходів, і ми не можемо апелювати до них. Хоча всі заходи, участь у них відомих персоналій, цікаві, важливі.

Отже, з огляду на проведену бібліотеками всіх областей України у рамках Національного проекту «Україна читає дітям» роботу можна сказати, що певною мірою вдалося привернути увагу громадськості, державних і недержавних організацій, засобів масової інформації до необхідності вирішення проблеми підвищення рівня читацької активності дітей. Депутати всіх рівнів, мери міст, голови та заступники РДА, голови сільрад – фактично не було бібліотеки, де б вони не побували. Зовсім незвичними були зустрічі з людьми різних професій, відомих у своєму регіоні, і які теж, мали свої улюблені твори, зачитувалися ними в дитинстві. Через участь у проекті, що унаочнює досягнення особистості, відбулося долучення відомих українців, особистостей, представників владних структур, видатних громадських діячів, інтелігенції до питань підтримки і розвитку читання. І це було виявом турботи про духовність, розвиток інтелекту нового покоління українців. Між старшим поколінням і юною аудиторією був перекинутий своєрідний читацький місточок. Заходи дали поштовх до читацької активності серед дітей різних вікових груп. В ході здійснення проекту в бібліотеках зросла кількість читачів, книговидач, відвідуваність, що сприяло зростанню іміджу бібліотеки для дітей як установи, що популяризує знання, сприяє інтелектуальному, духовному розвитку дитини та організовує дозвілля.

Майже кожен із запрошених гостей у дитинстві перші читацькі кроки робив із «Кобзарем» Т. Шевченка. І молодші школярі, і підлітки

відкрили для себе багато цікавих творів письменників: **української літератури** – Н. Забіли, О. Донченка, С. Руданського, Л. Смілянського, Я. Стельмаха, Л. Тендюка, Ю. Яновського, Ю. Дольд-Михайлика та ін.; **світової** – Р. Джованьолі, Ф. Купера, Г. Троєпольського, Н. Думбадзе, А. Гайдара, Аркадія і Бориса Стругацьких, Дж. Харріса, В. Осеевої, О. Фадєєва, М. Островського, Дж. Родарі, Е. Хемінгуея, поезію Ю. Візбора, Б. Окуджави, О. Блока, С. Єсеніна та ін. І що не менш важливо, розширилися і збагатилися знання дітей про творчість письменників малої Батьківщини.

Наш проект переріс і поширився в цілому ряді регіональних, місцевих проектів. Зокрема, це яскраво видно на прикладах Херсонської, Харківської, Чернігівської, Львівської, Одеської, Рівненської, Київської, Волинської, Хмельницької, Миколаївської ОБД. Варто згадати такі проекти як: «Почитайко», «Додай читання», «Бібліотечне літо», заходи із зарубіжного досвіду, в т. ч. і поза стінами бібліотек. Проведення багатьох із них висвітлено в методичних рекомендаціях НБУ для дітей «Читаючі нації, створюють читаючі діти» (авт.-укл. Н. І. Безручко, 2011 р.).

Проектом ми намагалися вирішити завдання: повернути інтерес українців до читання; наблизити Україну до європейського рівня; запровадити моду на читання; запропонувати нові сучасні підходи; привернути увагу громадськості до проблеми читання; нагадати суспільству про сімейне виховання та участь у цьому процесі батьків, родини, щоб зміцнювати стосунки батьків, дітей, поколінь, а також допомогти у патріотичному вихованні, зробити молодих громадян людьми, вільно мислячими читачами. Оскільки «поняття патріотизму було вилучене з освітнього процесу України як «постсовкове», а діяльне державницьке патріотичне виховання свідомо замінено ура-патріотичною симуляцією, шкільництво й інші державні заклади, покликані за своєю суттю виховувати патріотів, цього не робили», – пише письменниця Лариса Ніцой. Як наслідок – частина громадян України не навчилася любити Батьківщину. На зміну такого стану і працював проект. Активізація заходів у рамках проекту «Україна читає дітям» допомогала повернути українцям традицію читання, а також сприяти вихованню дітей у любові до рідної землі, друзів, родичів, природи, ставати патріотами України, які знають і цінують українську історію та традиції. Під гаслом «Читання для знання, знання для результатів» популяризується українська, світова література, фольклор, краєзнавчі матеріали. Під час заходів відбулись передачі книг дитячим будинкам, дошкільним установам. У містах, селах розроблялися плани зустрічей на основі рекомендацій НБУ для дітей, що спрямовували спільні дії. Тому маємо безліч прикла-

дів яскравих, змістовних дійств. Розширилася участь ЗМІ, телебачення в цих заходах, що особливо актуально та необхідно в руслі спільних напрацювань. Є багато сподвижників, які спрацювали неформально. Але Україна займає невисоке місце у світі в рейтингу читаючих країн. Думка про те, що українці найбільш читаюча нація значною мірою інерція попередніх років. Отже, маємо тримати курс на проект «Вся Європа читає дітям», в основі якого спільні міжнародні заходи з читання, а також читання за участю зарубіжних спеціалістів культурних центрів, письменників. І уже сьогодні таких заходів проводиться багато, зокрема у Львівській обласній бібліотеці для дітей.

І наостанок варто пам'ятати слова: «Нація, яка мало читає, мало знає, нація, яка мало знає, приймає неправильні рішення: вдома, в суді, на виборах. Неосвічена більшість здатна під час голосування перемогти освічену меншість – це дуже небезпечний аспект демократії». (Джим Триліз).

Тому пам'ятаємо і твердження психологів та соціологів: діти, яким читали в дитинстві, виростають позитивними, соціально-активними людьми, у яких розвинена уява та критичне мислення, що сприяє розвитку такої особистісної риси як креативність і формує творче мислення, а отже, творчу особистість, і це в майбутньому допомагає вирішувати проблеми дорослого життя. Також вони вміють порівнювати та аналізувати інформацію і стають опорою демократичного суспільства. Тому читання, особливо дитяче, є частиною державної політики цивілізованих націй. Процесу читання в демократичних суспільствах багато уваги приділяє саме держава. Акції з пропагування читання за кордоном давно перетворилися на загально державне дійство, яке супроводжується соціальною рекламою, відеосюжетами про книжки, письменників і читацькі заходи, різними ноу-хау, які покликані зацікавити громадян у читанні. Такою має стати і наша Україна, якщо ми всі, і громадяни, і держава долучимося до цього процесу спільними зусиллями.

Україна читає дітям

Автори-укладачі: Н. І. Безручко, О. В. Безручко, Т. М. Кузілова.

Редактор В. В. Зеленська.

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко.

Комп'ютерна верстка Н. В. Ярчак.

Підписано до друку 24.12.15 р.

Зам. № 21. Тираж 75 прим.

Видавець та виготовлювач

НБУ для дітей

вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

Національна бібліотека України для дітей
03190, Київ-190, вул. Баумана, 60.
Тел.: (044) 443-26-31
Факс: (044) 400-65-87
www.chl.kiev.ua
E-mail: library@chl.kiev.ua